

Yılın ilk sayısında yeniden birlikteyiz. Geçtiğimiz yıl dolu dolu bir dergiyle huzurlarınıza gelmeye çalıştık. İlmî bir platformda, ilâhiyat alanında farklı disiplinlerde yaşanan sorunlara, çözüm önerilerine ve farkındalıklara dergimiz üzerinden aracılık etmeye çalıştık. Yazarlarımız ve okur kitlemiz bize güç ve cesaret verdi. Bu yıl da siz değerli okuyucularımız için zengin bir içerik ve konu planlaması yaptık. Her bir sayının akademik alanda bize yol göstermesi, yolumuzu aydınlatması ve yeni ufuklar açması en büyük temennimiz. Bu sayı da zengin bir içerikle okuyucuyla buluşmakta.

Toplumda her kesimden insanın ihtiyacı olan din hizmetinin, istenilen düzeyde halka ulaştırılabilmesi için ibadetler yanında, sosyal ve kültürel içerikli din hizmetlerinin de sürdürülmesi gerekir. Diyanet İşleri Başkanlığı, bu kapsamda cami faaliyetlerinin yanı sıra hastane, cezaevi, huzurevi gibi alanlarda da üstlendiği misyona uygun olarak topluma hizmet vermektedir. Prof. Dr. Nurullah Altaş, mânevî rehberlik hizmetleri kapsamında yürütülen bu çalışmalara ilişkin, hastane örneği üzerinden “Hastanelerde Dinî Danışmanlık Uygulamalarında Amaç Belirleme (Uygulama İçin Temel Hareket Noktaları)” konusunu el aldı.

Farklı kültürlerde, efsane ve mitolojilerde kendisine önemli bir yer bulan ve üzerine çokça yorumlar yapılan rüya; mâhiyeti, gerçeklik değeri, kişiye ve hayata etkileri hususunda Müslümanlar arasında da tartışılan ve merak edilen bir konu olmuştur. Kur’ân-ı Kerîm’de “İşte böylece Rabbin seni seçti, sana rüya tâbir etmeyi öğretti, bundan önce ataların İbrâhim ve İshak’a yaptığı gibi sana ve Yâkub oğullarına nimetini tamamladı. Şüphesiz Rabbin ilim ve hikmet sahibidir.” (Yûsuf, 12/6) buyrulan rüyanın; İslâm’ın deliller hiyerarşisi açısından hükmünün ne olduğu, rüya ile amel edilip edilmeyeceği, rüyanın başkasına anlatılıp anlatılmayacağı, Hz. Peygamberin (s.a.s.) rüya ile ilgili tavsiyeleri gibi merak edilen pek çok sorunun cevaplarını Prof. Dr. Cağfer Karadaş’ın “Rüya’nın Mâhiyeti Bilgi ve Hüküm Değeri” başlıklı makalesinde okuyacağız.

Kast sistemlerini ortadan kaldırmayı amaçlayan ve üstünlüğün zenginlik fakirlik veya nesep ile ölçülemeyeceği ilkesini kabul eden İslâmiyet, sosyal barış ve toplumsal huzuru temin etmek amacıyla zekât, fitre ve sadaka gibi sosyal dayanışma ve kaynaşmayı artıracak hükümler koymuştur. Bunlardan zekât, İslâm’ın temel umdeleri arasında sayılmıştır. Kamu hakkını içermesi yanında kul hakkını da kapsayan bir ibadet olarak, zekâtın ifâsını temin etmek ve sarf yerlerine ulaştırmak için özel bir hassasiyet gösterilmiştir. Tarihsel süreçte bu amaçla birçok tedbir alınmış müesseseler kurulmuştur. Bu kapsamda “zekâtın tenmiyesi” fikri de çok tartışılmıştır. Zekât olarak toplanan malın, zekâtın verileceği kişiler adına çeşitli vâsıtalarla artırılması anlamına gelen “tenmiye”nin fikhen mümkün olup olmadığı hususu hâlâ sıcak tartışmalardaki yerini korumaktadır. Dr. Mustafa Bülent Dadaş, bu konudaki yaklaşımları “Zekâtın Tenmiyesinin Fikhî İmkânları” başlıklı makalesinde değerlendirdi.

İslâm temiz olan şeylerin yenmesini mubah kılmıştır. Şer’an pis sayılan, insana zarar veren, insan tabiatının tiksindiği, tab-ı selim’in kabul etmediği şeylerin de yenilemeyeceği kabul edilmiştir.

Bu hususta İslâm'ın kaynaklarına ters düşmedikçe örf ve âdetlerin de etkisi olmuştur. Peki “Pis olan, yenmesi helâl olmayan bir madde, temiz bir madde hâline dönüşürse, örneğin kimyasal değişime uğrarsa, temiz olur mu ve yenilebilir mi?” Bu sorunun cevabını, Doç. Dr. Abdurrahman Candan'ın “Doğrulanabilirlik İlkesi Açısından Fıkıh Literatüründeki İstihâle Örnekleri ve Güncel Bazı Tespitler” isimli makalesinde bulacağız.

Dinler muhataplarına ulaşmak, onları etkilemek ve ilkelerini insanlar nezdinde yaşanılır kılmak ister. Bunun en önemli aracı ise tebliğdir. Her çağda aslı kaynaklarından tâviz vermeden tebliğde bulunup muhataplara doğru bir şekilde ulaşmak ise bir dinin olmazsa olmazlarındandır. Gelişen teknolojik ve iletişim imkânlarına bağlı olarak bilgi kirliliğinin had safhada olduğu bir dünyada bu durum daha da ayrı bir önem taşır. Teknoloji ve iletişim araçları sonuçta bir vâsıtaadır. İyi ya da kötü amaçla kullanılabilir. Şu var ki, günümüzde bu imkânları yok saymak, dikkate almamak, bütün yönleriyle istifade etmekten geri durmak büyük bir kayıptır. Bugün bilgi işlem teknolojisindeki gelişmeler sayesinde dünyanın bir ucundaki insanlarla görüşmek, sanal bilgi ağları üzerinden her türlü görüş ve düşünüşe ulaşmak mümkün. Teknoloji ve iletişim araçları bilginin paylaşımı, fikirlerin tedavülü ve kaynaşması açısından oldukça zengin ve geniş bir platform. Bu platform aynı zamanda bütün bilim dalları için bir dinamizm ve gelişme sebebi. Dr. Ömer Meneşçe, “Fıkıh ve Fetva Anlayışının Yayılmasında Bilgi ve İletişim Teknolojilerinden Faydalanma: Bir Teknoloji Uzmanının Görüşü” isimli makalesiyle bu alandaki çalışmalara dikkatimizi çekmekte.

İnsanlar antik çağlardan bugüne din konusunda sembollerden faydalanmıştır. Semboller bir fikri daha kolay ve etkili biçimde anlatma imkânı sunar. Semboller üzerinden anlatım tasavvuf alanında da önemli bir yer teşkil eder. Bazı hakikatleri anlatmada veya izahı zor mânevî halleri tasvir etmede tasavvuf alanında sembolik dil tercih edilir. Bu sembolik dilin kullanımında silinmez izler bırakan ve tesiri Orta Asya'yı geride bırakıp İslâm Coğrafyasının tamamına uzanan ve çağları aşip gelen “Pîr-i Türkistânî” olarak tanınan Hoca Ahmed Yesevî'dir. Dr. Lamia Levent Abul, “Ahmed Yesevî'nin Dîvân-ı Hikmet'indeki bu sembolik dili ele aldı.

İslâm düşüncesinin değişik alanlarına dair farklı konuları ele aldığımız yılın ilk sayısıyla, kıymetli yazarlarımızın katkılarıyla ilim ve akademik dünyamıza küçük bir pencere aralamak istedik. Bir sonraki sayımızda buluşmak dileğiyle.

Dr. Yüksel Salman